

Idar Kristiansen: Sommerbrev

— Skynd deg å elske! Snart är den ljuvliga sommaren slut! Synger Tove Jansson, mora til Mumitrollet. Og visst er den slutt snart, sommeren, for den som nærmer seg femti og des-suten er vel halvveis i august. Det begynner å haste med såvel elskinga som enkelte andre ting, i alle fall for den som ikke får deknning for alle sine behov i velferdspakke. Har du hi å krype inn i, når buskene ikke lenger er hus? Har du føde for sjel og legeme når frosten stanger mot ytterdøra og høsten svøper sitt liklåken om gjort og ugjort i gulnet gress? Har du noen å elske når mørket tetner om denne del av djevelens lille jord, og den store løven brøler sitt hat inn over berg og byer? Men viktigst: Har du ennå evnen, den livsviktige evnen til å elske, selv når knokkelmannen stiltrer seg bort til kammerstruta for å knakke på?

Den velsituerte kan reise bort fra årets høst, kan flagre med Tjærborg-presten og Solreiser fra sommer til sommer til sommer, mer, kloden rundt: Et eller annet sted på jorden fins den alltid, sommeren. For den som altså er velsituert, som det heter om den som er stinn av grunker man kanskje har gått over lik for å få tak i. Men sin egen høst kan selv ikke den velsituerte reise fra — om han da ikke hopper lukt i den evige vinter, som visst enkelte steder skal være følt så varm.

Høsten kommer, så nødig vi vil ha den. Og når dette årets og vårt livs oktober gråner omkring oss, vil det spørres om vi har maktet å få med oss noen av sommerens gyldne gaver på reisen mot det vinterhvite. Kan vi fremdeles glede oss over de saftige bær eller frukter vi smakte, eller forbitres vi over at vi er på jakten etter gods og ære unnlot å plukke de mange duftige som så vakker blomstret langs asfaltstiene? For å bruke Nordahl Griegs ord i spørsmåls form: Er årene lagret som visdom, eller er de blitt skritt mot en grav?

Tilfeldig hørte jeg noen ord som Wenche Foss leste i radio for endel dager siden, med tanke på alderdommen. En bønn om å bli alt det gode man kunne bli, og ikke en ondskapsfull grinebiter, en djevelens pest for sine omgivelser. Med andre ord: En bønn om at høsten måtte bli så god og vakker som . . . en kjærlighet langt utover september. En bønn om at hjertet måtte «våke for fjærr og nær, og folde seg ut i flammer lik høstens trær». Denslags bønn kan også en hedning be, i Guds hage, for såvel andre som for seg selv.

Hva jeg helst ikke ønsker å møte, hverken i september eller senere, er martyr-mennesket, det klynkende, klagende: Så mye godt gjorde jeg i vår, så mye prektig i sommer, men nå er det høst, og hvor er varmen jeg har fortjent? Hvoretter man anser seg berettiget til å øse gælde over andre, og puster frost mot ethvert sinn som nærmer seg med sine fattige gaver. hva meg selv angår, er der ingen fare i så måte, siden jeg visst ikke gjorde mye godt i vår og ikke mangt prektig i sommer. I alle fall ikke noe som lar seg skryte av, selv i høstmørket.

Sannheten om meg er den at jeg har sunget. I vår, i sommer. Alle melodier var ikke lyse, det er så. Men de var sang. Så venter jeg da også å få høre maurens visdom når kulda setter inn: Har du sunget i sommer, får du danse i vinter: Denslags visdom beundres stadig. Av menneskemaurene — som underlig nok ender med å dø, de også.

Jeg tror på en vår etter vinteren, selv for gresshopper og diktere.

Og jeg finner stor trøst i Shakespeares ord, enda ingen hittil har hvasket dem inn i mitt sensommerøre:

Men evig skal d i n sommerdag bestå i tidløs skjønnehet. Selve Døden vet at han kan aldri nå deg med sin lå, fordi du bor i diktets evighet.

Sommerbrev

Idar Kristiansen

Hvis dit sjæleliv er opslidt, bør du rekreeres kropsligt.

konstaterte Kumbel. Og jeg har gjort det. På solsvidde, opptørkete og myggmyldrende moltemyrer vestafør Karesuando. Der man snakker finsk, men likevel ikke blir så forbannet på uforskammete nordmenn at man nekter dem adgang til myrene i den saftige, gyldne tid. Handelsmenn og hotelleiere og drosjesjåfører og ut-leiere av stugor skal også leve. På svensk side, og uten Volvo-av-tale. Ja, de skal jo leve på finsk side også. Og det gjør de. Ikke minst takket være svenskens generøse velkommen til moltene. Gjennom finsk Karesuanto, hvor butikskurene i sommertida lig-ner gammelagse markedsbuer hvor man kan få kjøpt sånn pas-selig brukbare tekstiler til omtrent samme pris som hjemme.

Men la oss ikke snakke om priser, ikke engang om prisen på moltene, som kjøpt betales med 25 mark pr. kilo, og stundom mer. Nei, bli med inn på myrene, de ukjente, der en redmende rholtetue er selve lykken, men hvor du også kan gå til bunns i myrgjørna — selv en tørkesommer.

Jeg gjorde det, nesten. Men kastet meg langflat og kan fortsatt skrive sommerbrev.

Et modent moltebær i Olderdalen fortalte meg den 11. juli at i år ble markens grøde tidlig moden. Og dro følgelig på moltejaktt alt den 21. Omtrent én uké forsent.

Jeg fant myrer som var fullstendig opptørket, med et mylder av opptørkete bær. Denslags hjortron bringer knapt tanken hen på lakkaikør.

Jeg fant andre myrer som ikke var fullt så tørre. Gyldne, rød-mende myrer. Med likør, formet som molter. Bare så forbannet at man vanskelig kan plukke likør, selv om den sitter på stilk. Bittert måtte jeg snu min myggstukne rygg til herligheta, og jakte videre på andre marker.

Den lokale befolkningen hadde gjort det før meg. Gjennom et par uker alt. Jeg fant spor etter dem vel timens marsj inne i det ukjente. Andre gjorde det samtidig med meg, ofte med ringe re-sultat. To par med unger hadde funnet vel to liter på dagen. Hvor i Edens hage hadde jeg funnet mine 25 liter?

Jeg skal betro deg det, hvis du ikke sladrer.

I solsteika hadde jeg vandret flere timer i regnjakke mot mygg, men åpen for den svale vind. Og siden jeg vet at spennet fylles bare om man bøyer seg og plukker bærene ett for ett, selv der de står glissent, hadde jeg samlet noen liter i ryggsekken. Men selve den gyldne skatt, den vi visst aldri gir opp å drømme om før døden tar oss, den hadde jeg ikke funnet.

Mygg og knott lekte stukas mot myggnettet. Sola brant i ryg-gen. Tærne verket våte, selv om jeg vanskelig kan si hvor jeg ble våt. Ryggsekken kjentes tung, fordi den var så rent for lett. Og det begynte å bli på tide å snu nesens i retning av mitt ensomme teit.

Jeg balanserte over noen tuer mot en bjørkekledd holme midt ute på den vide myr, for derfra å begi meg videre mot den annen breidd. Dukknet inn under grønne grener, inn i svale skygger i som-merdagen — og sperret opp øynene. På den molteying-klede ple-nen mellom slanke stammer sto de og ventet, et utelendig harem av saftige, yppige, salighetsøste jorddøttrel På meg, den sårbeinte, svettende omstreiferen fra Havlandet.

Jeg kastet meg ned, og kysset den første. Og den andre. Den tiendel Fullstendig lakkaberuset, inntil jeg fant det riktig å skylle min syndige munnummed friskt vann, som vennlig blinket til meg fra oasens kilde.

Etterpå plukket jeg døtrene, så godt jeg kunne.

Men ikke alle. Sekken ble etter hvert så tung at jeg med lett hjerte kunne slite den med meg til telts, over sumpmyrer og tørre åser. Alle de saftige kunne umulig få bli med til mitt natteleie. For ikke å snakke om de umodne. Litt fornuft har man faktisk når man nærmer seg femti.

Og dette har jeg lært: Edens hage er en oase i en solsvidd ørken, som vel kan bestå av sand, men like gjerne av siv. Du finner den, om du er heldig, når du har oppgitt de fleste håp.

Men Eden er ikke et sted for fast bosetning. Oasen er et sted å gjeste, for den som Vårherre finner det for godt å smile til.